

Pénteken,

november 12-én.



39-dik szám.

**Foglalat.** Erdély és Magyarország: (Országgyűlési követek; marosszéki alkirálybírói választás; Hunyad vármegyei követválasztási gyűlés; Magyarhoni dolgokról; Turóc megyében posztógyár felállítására részvénytársaság alakult; szepesi XVI városok kerületi gyűlése; városi szavazati jog körüli észrevételek.) Spanyolország: (Espanterro manárestu; Diego Leonnál talált levél; Barcellonaban erőltetett kölesés.) Franciaország: (Krisztina 's Olozaga közti levelezés; spanyol ügyben congressus tartása iránti terv; don Carlos nyilatkozata.) Anglia. Schweiz. Ujabb tudósítások. Figyelmeztetés: közben vetett akadály miatt csak félv' hirlap jelenhetett meg. Hirdetések.

### Erdély és Magyarország.

Országgyűlési követekké választották: Szászsebes szék és város részéről Marienburg József királybíró és Meister József pénztárnok; Medgyes szék és város részéről Schuster József székbiro és Biedersfeldi Binder Fridrik rendőrigazgató; Szeredahely szék részéről Löw Janos pénztárnok, és Scherer György jegyző; Ujegyházszerék részéről Herbert Sámuel székbiro és Brantsch Mihály fiscalis; Segesvárszerék részéről Miller Károly tanácsos és Schwarz Károly aljegyző; Köhalomszerék részéről Ehrenfeld Fridrik székbiro és Falk Károly aljegyző.

(Marosszéki alkirálybírói választás.) Tárgyaink öszve csoportosulása miatt a marosszéki alkirálybírói választásra öszvehívott gyűlésről közelebbi számunkban ígert tudósításnak ezuttal csak eredményét közölhetjük. Többséget nyertek a r. cath. közül Szeredai Benedek; ref. gróf Tholdalgi Ferencz, unitar. Gálfalvi Imre, kik azonnal hivatalaikba állítottak.

(Hunyad vármegyei követ választási gyűlés.) Déva nov. 9-kén. „Omne rarum charum.“ azt mondja a' latan. Nem tudom meghatározni: az idézett három latin szó igazszerűsége, vagy a' megye gyűlésre meghívó körlevélben foglalt tárgyak okozták-e azon élénkséget, mellyel ezen nemes megye rendei eltelve az oct. 28-kára kihirdetett követ választási gyűlésre megjelentek, 's az egész gyűlés folyta alatt a' tanácskozásban hazafi buzgalommal részt vettek. — De nem vizsgálva az okokat, elég legyen annyit mondani, hogy az eredmény reménytuli lett.

I. A' gyűlési szokott ünnepélyü megnyitása után felolvastott a' f. királyi kormányzékú leirat, 's abban az országgyűlésen felveendő királyi kívánatok, minek következtében: 2. A' követi utasítvány kidolgozására biztosság neveztetett. 5. A' követ választási mód hosszas vitatást szült. Néhányan a' nyilvános, többen a' titkos szózatolást pártolták; csak ugyan az utóbbi állítatott meg. De itt egy fontos kérdés adta elő magát t. i. hogy azon nemesek, kik sem írni nem tudnak, sem magyar nyelvünket nem értik, nem beszélnek, miként szózatolnak titkosan mert — volt a' kérdés motívuma — ha mással íratják le a' választandó követ nevéét úgy nem lesz titkos a' csuszhatna bé, némelly megbizott emberkék által, kik a' tudatlanságot maguk részökre használnák azt irván a' kitök, nem kit a' szavazó akarna. Végre abban állapodott meg a' többség, hogy minden írni nem tudó irassa le a' választandó követ nevéét biztos emberével. 4. Indítványoztatott, hogy azon esetre, hogy ha valamelyik követ vissza találna hivatni, vagy megbetegednék, választassék másod rendü követ; az indítvány elfogadtatott. (!) 5. Kérdésbe hozatott, hogy vallásra legyen-e tekintet a' követek választásában. De a' rendek úgy nyilatkoztak — mellözve egy két tag ellen értelmét, hogy nem kell vallásra szoroson ügyelni, hanem legyen követ, ki a' rendek bizodalját bírja. 6. Meghatározatott, hogy a' követek napi díja négy pengő forintra pótolassék ki, az irnoknak pedig egy pengő forint adassék. — De itt hosszas 's valójában unalmas vita kerekedett a' felett: miként róják ki, és szedik föl a' követeknek adandó mennyiséget? Ezen kérdésre méltó okot szolgáltatott a' még talán most is fizetetlen lévö 1854-ki országgyűlési követek fizetése felszedéséből eredetel sok kedvetlenség. Voltak, kik aláírást, mások, kik füst utáni kirovást ajánltak; határozattá ez utósó vált oly móddal: hogy ezen terhet csak a' nemeség hordozza, mint a' törvény is mondja; de azon egyházi nemesek, kik a' házi pénztárba adóznak ne fizessenek, annyival kevésbé a' parasztok. — A' felszedési mód szinte hosszas vitatást szült, azon tapasztalások lévén a' rendeknek hogy a' k. kormány a' multakra sem adott törvényes duló erőt. Egy rész azon volt, hogy mit a' megye gyűlése határoz erőtlenes a' megyére nézve. De a' más rész fennen hangoztatta, hogy az I. 9. nobilis nisi citatus 'sat. ök tehát a' megye ezen határozata által a' nemesi szabadságon esorbát látnak ejtetni, 's annak ellene mondanak, csak ugyan határozattá lön, hogy a' kirovandó mennyiséget megfizetni nem akarókon mind annyiszor constitutionalis büntetés vétessék fel.

Ezen vitalkozás közben egy érdekes episod történt. Egy nem magyar nyelven beszélő armalista, behatolt a' zöld asztalig 's ott oláhul valamit beszélt. — A' kik értették azt mondták, hogy a' mult országgyűlési követek újbóli választása ellen beszélt, azt hoz-

ván fel okul, hogy semmit se igazítottak. 6. Meghatározatott, hogy ha hivatalt viselő személy nyer követségre többséget hivataláról mondjon le. A' másodnapi ülésben (29-kén) a' szózatok az ülés színén beszédettek. 30-kán mi előtt a' szózatok megszámláltattak a' titt. főispán indítványára, kir. biztos ó nmlága udvarló tisztelére biztosság neveztetett, annál inkább, mert jelenleg köztisztelü hazánkhát van szerencsénk azon fényes pólczon tisztelni. Ezután számba vétetvén a' szózatok többséget nyertek: Kakucs Elek \* és Szabó József. Pótló követségre: Barcsay Zsigmond és Góla Mózes. A' gyűlés még f. hó 5-keig tartott, de az indítvány megállítasán kívül más közérdeki tárgyai nem voltak.

**Magyarhoni dolgokról** főkefölk a' Pesti Hirlap után következőket emelünk ki. I. Turóc megyében Pest részvénytársaság alakult posztógyár fölállítására, melly tervét a' pesti váltó altörvénytársaság bemutatva, hatásosabb eredményeszközlése végett. Az altörvénytársaságtól oda utasítottak, hogy az adatokat, mellyek a' vállalat sikerének alapjául fölhozattak az 1840ki 18 cz. 55. §-jának értelmében hiteles bizonyítványokkal igazolják. Föllebbvitte kérelmét a' társaság a' váltófeltörvénytársasághoz, ott a' határozatott: hogy mivel a' vállalat nem tisztán kereskedői, tervét, hozzá tartozó oklevelekkel együtt a' n. m. h. tanácsnál mutassa bé. Folyamodott végre a' társaság a' megyéhez, hogy az ekkép elégördített akadály a' megye közbenjárásával hárítassék el. Miután az illy vállalatot nagyobbára statistikai adatok combinationra építvék, valamint az érintett posztógyár is, mi illy hiteles bizonyítványokkal kimutatását elháríthatlan akadálynak tartjuk, mi semmiképp nem lehet a' törvényhozás céljában; de nem is látjuk a' hiteles kimutatást a' lehetőség határai közt; mert például, hogy Turóc megye évenként 1000 mázsa gyapjun felül elad; tűzfaja elegendő; két nagy gyapjú vásárhely közelében van; 12 városnak szomszédjában árúhelyekre számíthat; a' Vág vize távolabbi kereskedhetéssel biztatja; körüle egy posztógyár sem létezik, mennyire köztudomásu dolgok, oly kevésbé kimutathatók hiteles bizonyítványokkal, hanemha a' megyék oly állításaival megelégszünk, minek a' végén alapja csak tudomás és hit nem pedig hiteles öszseírás, mit csak egy statistikai rendezett bureaux nyújthatna. II. Békés megye közlelkes örömmel fogadta gr. Károlyi Györgynek főispánná kinevezését 's ez örömmel megfelelőleg rendelkezett elfogadása fölöl. Mi örvendetes ellentétet képez a' mult években ennek elődje iránt kimutatott érzetéhez. Azért szerencsét kívánhatunk e' jeles megyének; mert e' kinevezés egy nyugodtabb jövődöt biztosít, 's szorosabb kapcsolatokkal fűzi egybe a' megyét kormányunkkal is. — III. Igen érdekes tudósítást olvasunk a' XVI szepesi városok kerületi gyűléséről; mi azért bir leginkább hazánkra nézve különös érdekl, mert eszünkbe juttatja szász testvéreink állását 's polgári szerkezetét e' honban. Az egyesülés nagy nemzeti ügyére nézve szász atyánkfiai bennök testvéreikre találndnak a' magyarhonban. Sajnáljuk azonban, hogy erősebb polgári állásra Szepes városai még nem juthattak mint az erdélyi szász városok; de megajtsék az ezek megállásának elszakadva annak védő szárnyain kívül éltek, visszaemlékezünk. Bámulatos, hogy eredeti polgári rendszerökből annyi hanyatások közt még ennyit valának képesek megtartani. Fölleljük törvényeiben a' szász nemzet ipar-szellemét, 's a' hitel körüli gondoskodást. Szívünkbe öhajtuk, hogy szomszéd magyarhon valahára méltányolja ezen városok bizontalan állását, 's ha a' felfedező irányokból következtést tenni lehet bizton is kimondjuk hitünket, hogy ezen városoknak Szepes megyéveli öszveolvasztásáról nem is leend többé szó; mert magyarhonban a' külön hatóságok egybeolvasztás általi megkevesítésére nem látunk törekvést, és nem hiszünk, hogy a' szomszéd törvényhozás a' most független noha sokkép megtamadott önállóság helyzetéből a' XVI szepesi városokat, megyei függés bizontalansága alá vethetné, sőt inkább gondoljuk, hogy a' jelenleg megyei hatóság alatt létező mezővárosoknak függetlenebb állást adand, 's gondolkodni fog azokat is jelenlegi állásuk bizonytalanságiból kiemelni. Valóban megesszomorító elesűggesztő látvány minden jó polgárnak: mi kevésbé van még védelmezve látvány mindegyonon polgárok által választott mezővárosi tanács néha egy szol-

\* Nem Benedicti Sámuel mint e' lapokban hibás tudósítás után közöltett. Szerkeszt.



gabiró szeszélyes önkényétől. Panaszra azonban nincs ok, mert eddig is sok történt a magyar törvényhozás részéről még a falusi tanács hatóságának önállására 's a biztos reményt a hála-érzet is éleszti. —

A' Pesti Hirlap bérekeszté a' városi szavazatjog körül a' joghistoriai fejtegetést; mit vissza emlékezve a' közelebbi két országgyűlésen a' városi követek által folytatott esatára, különösen a' városiaknak figyelmébe ajánlunk. E' fejtegetések eredményeit annyival nyugtalanabban várjuk, mennyivel merészebben neki vág a' „Világ“ ezen nehéz kérdésnek 's olly könnyűden megfejté XYZ egy rövidke cikkben, hogy megfélemlésünket rossz néven sem veheti. Nézetünk szerint a' dolog hosszabb megfontolást igényel. Igényeli különösen, hogy azt ne mellőzzük, min XYZ olly saloni könnyűséggel átsuhan, t. i. a' választó-kar és választás belső elrendezését. Pedig ettől függ a' városok erkölcsi fontossága, mit még is főkérdésnek állít, a' városok szavazatának eldöntésében. És valóban ezen erkölcsi fontosság az: miben a' szavazat arány kulcsát a' jelenben keresni lehet. Szerkesztőségünk két tagja választó polgar, 's fejenként mindnyájan egy kifejlett polgári rend magas hivatását a' közállományban mélyen érezzük; következőképp épp a' polgárlás kifejlésében találjuk a' nemzetboldogság minden reményeit. De meg kell vallanunk, valahányszor a' városok fontosságáról, azoknak hivatásukról in abstracto annyi szépet, annyi valót, annyi lélekemelőt hallunk; mindannyiszor akaratlan mosolyognunk kell, ha egy könnyűded szökéssel az okoskodót átugrani látjuk az alkalmazásban a' magyarhoni kir. városokra, 's abból mit in abstracto mondott következtetést vonni a' városi szavazatjogra. Mert, hogy többet ne mondjunk, el nem feledhetjük a' magyarhoni országgyűlés tanácskozásait, hol a' kir. városok követei, mennyire sürgeték a' városok szavazati jogát, épp olly élesen ellenzik a' bel elrendezésben a' javításokat és szélesebb alapokat; mi egyedül képes megadni a' városoknak azon erkölcsi fontosságot mit elméletileg ugy szeretünk fölemlégetni, de gyakorlatban nyomát nem látjuk. És midőn XYZ ezen kérdéseket mellőzé, mit mellőzhetlennek tartunk, nem csudáljuk, hogy a' 9 votummal olly könnyen tisztába jő; de kérjük emlékezzék vissza az 1832ki és 1839ki magyar országgyűlésre és gondolja-át, annak kézzel számítható eredményeit ezen 9 szavazat hozzá adásával, és ha e' combinatio következményeinek szerfelett örül, akkor olly ösvényen járunk kettecskén, hol vele soha sem fogunk találkozni. Mi a' magyar városok bel elrendezését, a' törvényhozási befolyásukkal elválhatlan kapcsolatu kérdéseknek szeretnők binni, valamint azt is, hogy mint jósolni lehet, e' kérdés végelhatározása, mint a' városok jövődő nyugalmának záloga, a' legközelebbi magyar törvényhozás sürgető feladata leend. —

### Spanyolország.

Espartero oct 10-kén kiadott manifestumának főbb helyei eként hangzanak. „A' pártosok ismét az előjogok és visszaélések korszakába akartak titeket rántani 's törekvének a' nemzetet, hogy vére kiszivassék, önérzete megsemmisüljön, a' kiváltságos osztály igájába görbíteni. Kitűzték tehát a' gyilkolás és bosszu lobogója; a' tör megköszörültetett, hogy testvér mellébe mártassék. Az éjjeli merénylet, elkövetve a' királyi palota kőfalai közt, sérv a' nemzet, emberiség, mivelődés és hon ellen. A' világ meg fogja ösmerni ezen árulók neveit, bár melly lepleg alá rejtettek ők. Eltölt a' kimélet kora, melly fekete hálátlansággal szokott fizetni. Spanyolok! vonuljatok oldalomhoz ezen fordulat pont pillantatai alatt, 's védve Izabella tronját kiáltátok Európa 's az egész világnak, miként elszánva vagytok, önalkotott törvények által kormányoztatni, 's nem tűrni, hogy annyi áldozat eredménytöletek elraboltassék.“

A' kormányzó Irunba váratik. E' városba már 4 zászlóalj érkezett meg, onnan Urdazig foklag (staffelförmig) fölállítandó, hogy a' vámhelyek elég erővel bírassanak.

Párizs, oct. 28-kán. O'Donnell szándékszik Bayonneból Párizsba menni, ha erre a' kormánytól engedelmet nyerend. Mondják: nem csak Krisztina királyné veté oda minden pénzt az olly rosszul sikerült vállalatra, hanem az Aumale herczeg birtokára is

### FIGYELMEZTETÉS. Hibánkon kívül viszont csak félívvvel szolgálhatunk.

**ELŐFIZETÉSI JELENTÉS.** Erdélynek országgyűlése leend. A' magyar világ és minden hazafi sovárogra fogja figyelmét a' nagy reményű hongyülés teteményeire függeszteni. E' sovár figyelmet hirlapi kötelességünk szerint, mennyiben tőlünk függ, kielégíteni fő feladásunk leend, 's már tettünk is rendelkezést, hogy Híradónkban az országgyűlés lépteiről, mennyiben csak tehetjük, várakozásnak megfelelő tudósításokat közöljünk. Bátorkodunk tehát a' t. cz. olvasó közönséget a' közeledő országgyűlése megnyitása napjától kezdendő előfizetésre annyival inkább felszólítani, mivel minden más lapok is magok országgyűlési tudósításaikat csak a' kolozsvári lapokból vehetik. Ára lapjainknak (a' N. Társalkodóval 's Vasárnapi Ujsággal együtt) hetenként négy ívért nov. 15-től kezdve 1842. június végéig 6 fr. 40 kr. a' jövő félévre 5 fr. pengőben. Előfizetni lehet E ny e d e n: Vajda Dániel, M. V á s á r h e l y t t: Dózsa Elek és Moos István, N. S z e b e n b e n: Incze József, D e b r e c z e n b e n: Szabó János uraknál, valamint a' cs. kir. posta hivataloknál. A' cs. k. örökös tartományokba rendelő ujságokra csak a' bécsi cs. k. főposta hivatalnál lehet előfizetni. — Szerk.

(1) Pesti ékszeráros Rott Leopold jelenti 's előre tudatni kívánja, hogy ő a' most közeledő pesti leopoldi vásár után, drága koves, arany, ezüst és antique portékákkal megrakott boltot fog ezen városban megnyitni, 's az országgyűlése ideje alatt a' nagy érdemű publicumnak szolgálni kívánván, magát előre is alázatos tisztelettel ajánlja.

(2) Linyi J. gusztergyárában Pesten a' városbirtéren 9ik szám alatt mindenféle gyufák, kénesek 's kénytelenek, fűdibuszok, taplók, a' legjuányosb áron találhatnak.

(3) A' folyó hónap 20ik napján délelőtti 10 órakor a' katonai ispotály számára megkivántató Vietualek. a' jelen 1842iki katonai esztendőre az olesobb árat ígérőnek árverés útján a' Generalis

két millió franc kölcsönözteték, azon reményből, hogy győzedelm esetében az ifju királyfi Izabella kezét megnyerni fogja. A' kormányzó jelen hó 19-kén környezve Linage tábornoktól, továbbá a' had és belügy ministereitől elindult az északi tartományokba. A' nemzeti katonaság kiállítaték, az utcákat roppant néplepte.

Diego Leon azon levélben, mellyet elfogatása után nála megtaláltak, nyilván kijelenté, miként Krisztinától megbizást és parancsot kapott a' sereg osztályzatainak minden fejeit értesíteni arról, hogy a' királyné elhatározta a' birodalom kormányzását visszavenni.

A' barcellonai junta az erőtetett kölcsönt 300 mérséklett elvü kereskedőre rötta ki. Az egyenek gazdagságuk szerint 5000-tól 50 ezer frankig tartoztak fizetni.

### Francziaország.

Krisztina Olozagával igen élénk, de ránk nézve érdektelen levelezést folytat. Több pontot alkot a' szóhalmaz közt a' királyné azon alig hibetó vallomása, hogy a' polgar háboru nem általa idéztetett elő, ő arra bé sem folyhatott. Salvandy indulása elhatalosztaték. Átláták: mennyire kényes a' jelen forrongás alatt a' francziák képviselője nevét a' játékba vegyíteni. Különbben is a' követ kineveztetése utáni történetek, a' kényes helyzet nehézségeit még inkább bonyolíták.

Az igazgatás szándékszik Spanyolország iránt az európai cabinetokhoz fordulni, hogy közerővel nyomassék el a' fejetlenség, 's megkésztessék a' békítés nagy munkája. Tehát nem közbenjárulás, hanem congressus. Mondják Anglia megegyezése bizonyos.

A' börzén ezen hír szállongott, a' pyrenekhez nem 30 hanem 50 ezer ember vonatott egybe.

Olozaga azon követelése, hogy Krisztina Francziaországbólutasítassék ki, a' cabinetot nagy bajba hozta. Két ministeri gyűlés tartaték, és sok vita után abban állapotának meg: a' királyné elküldésére ráállani nem lehet, mert Francziaország a' spanyol ügyben Anglia nélkül egy lépést sem szándékszik tenni, és még bizonytalan Aberdeen lordnak minő nézetei vannak.

Tamariz, don Carlos titoknok, tudatá a' Gazette de France szerkesztőjével, hogy ura rosszalja azon módszert, mellyel az említett hirlap különböző proclamatiókban személyét fellépteté. Don Carlos soha lemondani nem fog a' spanyol trón iránti jogáról, még az asturiai herczeg javára sem, 's mindig akarata ellen volna ennek II-dik Izabellával házasságra lépése.

### Anglia.

Jelenleg 4 nemü nép gyűlés van divatban, a' chartistáké, mellynek jelentősége nem igen kitünő; a' gabona törvény melletti és elleni gyűlés 's végre az írlandi repealoké. A' „kenyér adó elleni társulat.“ Manchesterben oct. 18-kán tarta ülést. A' thea egy német költő állítása szerint „a' leggyöngédebb mit a' föld nővet“ nem gátlá a' tagokat a' cabinet és birtokos aristocrazia ellen éles kifejezésekkel nyilatkozni. Finnigan buzdítá a' kézmivéseket; kezeik közé ragadni az országos ügyek vezetését, mert a' kormánytól nincs többé mit várni. Bizonyos Moore tanácsolá: tagadtassék meg minden közvetlen adó 's a' fogyasztásra vetett adó semmisítessék az által meg, hogy minden ollyatén cikkekétől miket ez terhel, a' nép tartóztassa magát el.

### Schweicz.

A' schweiczi canton gyűlés 26-kán kezdé ülését meg, az aargau kolostor ügyek felől tanácskozandó. Az elnök szónoklat nélkül nyitá az ülést meg. Mi előtt a' napi rendre tértek volna, Zürich látván, hogy egy cantonszék üres, azon indítványt tevé: halasztassanak a' tanácskozatot el, mig a' wallisi követek vagy megérkeznek, vagy kimaradásuk okát hivatalosan jelentik. Ezen ajánlat egy értelmüleg elfogadtaték.

### Újabb tudósítások.

Madridban oct. 18-kán ministeri tanács tartaték, hol felolvastatott: a) Olozaga levele, mellyben a' franczia cabinet szoros semlegességet ígér; b) Aberdeen gróf értesítése arról, hogy Anglia idegen hatalomnak a' spanyol ügyekbeni elegyedését semmi áron megengedni nem fogja; c) az angol gibraltari kormányoknak nyilatkozata, melly szerint Espartero nőjének fényes innepélylyel történt elfogadtatása, a' kormány rendelkezéséből esett.